

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

vyšší úroveň obtížnosti

CJVD12C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

ILUSTRACNÍ TEST

Maximální bodové hodnocení: 100 bodů
Hranice úspěšnosti: 44 %

1 Základní informace k zadání zkoušky

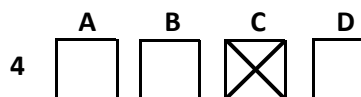
- Didaktický test obsahuje 47 úloh.
- Časový limit pro řešení didaktického testu je 90 minut.
- Povolené pomůcky: pouze psací potřeby.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- U všech úloh/podúloh je právě jedna odpověď správná.
- Za nesprávnou nebo neuvedenou odpověď se body neodečítají.
- Odpovědi píšete do záznamového archu.
- Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.

2 Pravidla správného zápisu odpovědí

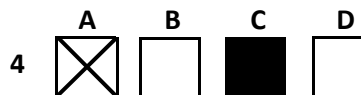
- Odpovědi zaznamenávejte modrou nebo černou propisovací tužkou, která píše dostatečně silně a nepřerušovaně.
- Hodnoceny budou pouze odpovědi uvedené v záznamovém archu.

2.1 Pokyny k uzavřeným úlohám

- Odpověď, kterou považujete za správnou, zřetelně zakřížkujte v příslušném bílém poli záznamového archu, a to přesně z rohu do rohu dle obrázku.

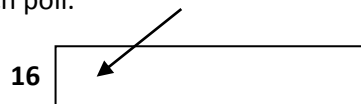
- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, zabarvíte pečlivě původně zakřížkované pole a zvolenou odpověď vyznačíte křížkem do nového pole.

- Jakýkoli jiný způsob záznamu odpovědi a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.
- Pokud zakřížkujete více než jedno pole, bude vaše odpověď považována za nesprávnou.

2.2 Pokyny k otevřeným úlohám

- Odpovědi píšete čitelně do vyznačených bílých polí.

- Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice.
- Při psaní odpovědí rozlišujte velká a malá písmena.
- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, pak původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole. Vaše odpověď nesmí přesáhnout hranice vyznačeného pole.

Testový sešit neotvírejte, počkejte na pokyn!

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CERMAT), 2012

Test i příslušný klíč správných řešení jsou do okamžiku uvolnění testu k volnému užití, tj. do 23. března 2012, určeny výhradně středním školám, a to pro účely zkušebního testování jejich žáků ve škole. Jakékoli zveřejnění či užití obsahu tohoto testu či příslušného klíče správných řešení, jakož i kterékoli jejich části v rozporu s tímto určením, bude považováno za porušení zákona č. 121/2000 Sb. v platném znění (autorský zákon).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

To je v českém občanském právu naprosto nová myšlenka – dosud byly naše životy lajnovány téměř padesát let starým zákoníkem, jehož mottem naopak bylo, že štěstí nám zajistí stát a jeho nařízení. Samozřejmě, od pádu komunismu byl zákoník asi šedesátkrát novelizován, hrany státních intervencí do našich životů byly obroušeny, ale návrh nového občanského zákoníku je zásadním krokem k definitivnímu rozchodu s totalitní minulostí a cestou ke svobodě. [...] Klíčovými termíny nového občanského zákoníku jsou důstojnost, odpovědnost, poctivost, schopnost se dohodnout bez zbytečné patronace státu (na rozdíl od druhé klíčové tuzemské právní normy, trestního zákoníku, kde je naopak hlavní role státu nutná). Právníci se téměř bez výjimky shodnou, že návrh „občana“ – jak je norma přezdívána – je cestou k vytvoření přirozenoprávních soukromých vztahů, cestou ke skutečnému naplňování pojmu spravedlnost.

(Respekt 21/2011, upraveno)

2 body

1 Které z následujících tvrzení je v souladu s výchozím textem?

- A) Nový občanský zákoník neumožňuje zásahy státu do života lidí.
- B) V tomto století byl občanský zákoník nejméně šedesátkrát novelizován.
- C) Právníci se shodují, že stávající občanský zákoník je cestou ke svobodě.
- D) Občanský a trestní zákoník jsou považovány za hlavní české právní normy.

2 body

2 Kterým z následujících výrazů nelze nahradit slovo *lajnovány*, protože smysl výchozího textu by se změnil?

- A) určovány
- B) budovány
- C) vymezovány
- D) usměrňovány

2 body

3 Ve které z následujících částí výchozího textu je jazyková chyba?

- A) zákoník
- B) shodnou
- C) šedesátkrát
- D) bez výjimky

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 4–5

Nebudu ženou z knihy. Bude to román, bude to postava, která se bude rýsovat právě jen ve světle mužů, s nimiž se setká, její obrysy se postupně rozjasní, jako na diapositivu, který je dobře vidět jen proti světlu. Muži budou tím světlem kolem ní, které ji zviditelňuje, které ji – možná – vytváří.

Vím, co chcete namítnout: a co ženy? Co jiné ženy? Matka, sestra, přítelkyně... Nemají v životě stejnou váhu, ne-li větší? Na těch snad nezáleží? Nebude na nich záležet. Ne v tomhle příběhu. Anebo velmi málo. Dám té postavě jednoznačný rys své povahy (mám ji po matce): nezajímat se (nebýt po všechny ty roky schopna zajímat se) o nic jiného než o muže.

(C. Laurensová, *V náruči mužů*, upraveno)

2 body

4 Která z následujících možností nejlépe vystihuje povahu výchozího textu?

- A) psaní o psaní
- B) deníkový záznam
- C) scénické poznámky
- D) volný proud myšlenek

2 body

5 Která z následujících možností vystihuje význam slova *rýsovat se* ve výchozím textu?

- A) chovat se
- B) uvádět se
- C) vyjevovat se
- D) popisovat se

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

Takhle přirozeně se v české literatuře nikdo nevyjadřoval. A veledůležitá tu byla muzika. Jeho umění vyslovit podstatu mystéria jazzu, postupujícího vlastně celým jeho dílem, se podivuhodně přeneslo i na nás, poznamenané elektrickou kytarou. Poslouchali jsme samozřejmě jinou hudbu než váleční kostelečtí swingaři. Ale zachycení toho kouzla svobody, onoho „élan vital“ se zázračným katarzním účinkem, fungovalo totožně.

Jeho analytické, brilantně napsané doslovy nám přiblížily Hemingwaye, Faulknera a další velké i menší americké autory. On korunoval v Praze Králem Majálesu Allena Ginsberga, Bakcha našich časů. Byl na jedné lodi se Semaforem a s režiséry nové české vlny. On přinesl detektivky drsné školy a první přeložil Chandlera. A výrazně přispěl k místní renesanci kriminálního žánru. Po listopadu '89 začal přijíždět domů, i když usazen se cítí trvale v Kanadě, která jej druhy tak přátelsky přijala. Nepřestal psát, například lehké, čtivé detektivky společně s manželkou.

(www.reflex.cz, upraveno)

2 body

6 Který z následujících českých spisovatelů je nejspíše popisován ve výchozím textu?

- A) Arnošt Lustig
- B) Milan Kundera
- C) Bohumil Hrabal
- D) Josef Škvorecký

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–8

On bloudí sám. Stín noci sotva stačí,
by gigantickou skrář mu halil ve sny;
víc má jich v duši nežli jícen děsný,
kam bez pohnutí jak stín mrtvý kráčí.

Ted' zvolna skládá svoji peruč dračí;
na retu úsměv dávno mrtvé vesny,
zří v hvězd a světů spádný rej a děsný
a stoupá výš, ač odvrací se v pláči.

Ted' pohnul rtoma: slyš! „Jdu nyní k ráji,
však co jsem viděl, co jsem s lidstvem cítil,
to z paměti mé nikdo nevyhladí;

vždy peklo život, vždy ráj bude bájí!“
Ted' mlčí zas. – Však v duši mojí vznítit
Zas osten bolu ztraceného mládí.

(J. Vrchlický, Dojmy a rozmary)

2 body

7 Které z následujících podstatných jmen je v archaickém tvaru?

- A) bájí
- B) bolu
- C) peruč
- D) rtoma

2 body

8 Napište slovem název metrické stopy, která se uplatňuje ve výchozím textu:

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 9–10

O Benátkách by se dalo vyprávět mnoho, kdo by se chtěl více dovědět, najde poučení v knihách, které to všechno popisují a z nichž jsem i já získal více poznatků než z návštěvy samé. Cesta z Benátek do Padui vede po zátoce až k řece Brentě. Tam, kde se řeka vlévá do moře, nás čekalo velké překvapení – mistrný vynález, který jsme dosud nikde nespatriili: mezi mořem a řekou je postavena hráz, kterou nemůže přejet žádná loď. Pro přepravu lodí jsou zde však postavena velká kola a různé stroje, které loď vyzvednou a přenesou přes hráz. Lidé vystoupí, přejdou suchou nohou hráz a opět nastoupí do lodi. Tak se Benátčané chrání před rozbouřeným mořem.

(K. Harant z Polžic a Bezdružic, Cesta do Svaté země)

2 body

9 Vypište z výchozího textu synekdochické vyjádření užitá v ustáleném spojení:

2 body

10 Které z následujících tvrzení je v souladu s výchozím textem?

- A) Lidé při přepravování přes hráz zůstávají vždy na palubě lodi.
- B) Místní jsou chráněni před rozbouřenou řekou nevidanou hrází.
- C) Lodě jsou přes hráz přepravovány důmyslným systémem strojů.
- D) Ochranou hráz přejdou pouze některé lodě, ostatní se musí přenášet.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 11–12

TEXT 1

Ženská osobní jména zakončená na [ea]

Jména zakončená na [ea] v pádových tvarech kolísají mezi základním vzorem „žena“ a jeho podvzorem „idea“, proto se ve 2., 3. a 6. p. vyskytují dubletní tvary: 2. p. -eji/ey/eje – 3. a 6. p. -eji/ei/ee.

(www.priucka.ujc.cas.cz, upraveno)

TEXT 2

Lea

Poetický film o mladé dívce ***** z východního Slovenska, která od chvíle, kdy se stala svědkem brutální vraždy, nepromluvila jediné slovo. Její otec ji provdává za stárnoucího Němce. Oba lidé si k sobě hledají cestu.

(www.csfd.cz, upraveno)

2 body

11 Která z následujících možností charakterizuje povahu obou výchozích textů?

- A) výklad (I.) a anotace (II.)
- B) charakteristika (I.) a recenze (II.)
- C) vysvětlení výslovnosti (I.) a popis děje (II.)
- D) gramatické pravidlo (I.) a vypravování (II.)

2 body

12 Kterou z následujících možností lze doplnit na vynechané místo (*****) ve výchozím textu 2 tak, aby byla v souladu s pravidlem uvedeným ve výchozím textu 1?

- A) Lei/Lee
- B) Ley/Lee
- C) Ley/Leje
- D) Lee/Leje

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 13

Asociace: sdružování, v asociativní poezii bezděčné, volné spojení představ logicky nesouvisejících, které vytvářejí básnický obraz

(J. Brukner – J. Filip, *Poetický slovník*)

2 body

13 Který z následujících textů je vystavěn na principu asociace?

- A) A nazváno buď prostou chatrčí
Ó palmy přeneste svůj rovník nad Vltavu
Šnek má svůj prostý dům z něž růžky vystrčí
A člověk neví kam by složil hlavu
- B) A ona tiše stojí
a bez klopení víček:
vždyť chce jen trochu medu
a je to andělíček!
- C) Nechoď, Vašku, s pány na led,
mnohý příklad máme,
že pán sklouzne a sedlák si
za něj nohu zláme.
- D) Já laňku vidím za šera
červánky pít z hor jezera,
pak stála s němým okem,
pak v lesy mihla skokem.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

Vlk se ženit chtěje,
namluvenou maje
sobě Kozu pannu,
jež byla sirotek,
neb jí umřel otec,
též i milá mámě.

Co kde čtvernohého
najít se mohlo,
dal k sobě pozvati,
kteříž pro památku
takového sňatku
dali se najít.

(*Jarmareční písničky*)

2 body

14 Který z následujících autorů nejspíše dochoval výchozí text v opisu?

- A) J. K. Tyl
- B) K. H. Mácha
- C) V. K. Klicpera
- D) F. L. Čelakovský

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 15–17

Ne tak snadno pochodil nenáviděný „Jandorfár“ s nástupcem paní Voršily, s mladým hostinským pánem Jiříkem z Valdštejna v zápase, který se mezi sousedy rozhodl o lokalitu zvanou Lánovská hora, již vrchlabský historik Jiří Louda umisťuje do prostoru mezi dnešním Dolním Dvorem a Černým Dolem. Gendorfovi muži tu odkryli vydatné ložisko železné rudy, kterou začali těžit a na místě zpracovávat. Jiřík z Valdštejna se cítil touto činností zkrácen a poručil svým horníkům poblíž razit šachtu a zahájit také těžbu. Gendorf ale nakázal svým lidem je „ohněm a smradem vykouriti“. Přišla ale kosa na kámen.

Jiřík z Valdštejna po tehdejších zvyku vzal spravedlnost do svých rukou. Jeho lidé v opravdové domácí válce přepadali a zajímali panský dobytek a obilí. U lánovského hamru dokonce na samotného Gendorfa Jiříkovi lidé stříleli z ručnice.

(Zpravodaj obce Lánov a sousedních obcí Dolní Lánov a Dolní Dvůr 17/2011, upraveno)

2 body

15 Který z následujících závěrů lze učinit z výchozího textu?

- A) Na Lánovsku bylo v dané době zvykem okrádat své sousedy.
- B) Gendorf byl nedaleko Lánova napaden samotným Valdštejnem.
- C) Válka mezi oběma pány skončila postřelením Gendorfova dobytka.
- D) Jako odvetnou akci nařídil Gendorf vypálit šachtu Jiříka z Valdštejna.

2 body

16 Který z následujících výrazů vystihuje význam slova *zkrácen* ve výchozím textu?

- A) poražen
- B) pobouřen
- C) poškozen
- D) podrážděn

max. 3 body

17 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je v souladu s informacemi obsaženými ve výchozím textu (ANO), či nikoli (NE):

	A	N
17.1 Vrchlabskému historikovi se nepodařilo lokalizovat Lánovskou horu.	☐	☐
17.2 Jandorfár bylo pojmenování pro nenáviděného pána z Gendorfu.	☐	☐
17.3 Jiřík z Valdštejna se proti snahám pána z Gendorfu aktivně bránil.	☐	☐
17.4 Předmětem sporu mezi oběma šlechtici byla těžba a zpracování paliv.	☐	☐

max. 3 body

18 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je napsána v souladu se spisovnou normou (ANO), či nikoli (NE):

	A	N
18.1 Dopravní nehody jsou neoddelitelnou součástí života v Česku, na což pravidelně upozorňuje česká policie.	☐	☐
18.2 S tím, že české zákony a soudy jsou k opilcům na silnicích příliš benevolentní souhlasí i právníci.	☐	☐
18.3 Německá katolická církev včera spustila horkou linku pro oběti sexuálního zneužívání ve svých zařízeních.	☐	☐
18.4 Přímo z pražského gymnázia si včera policejní inspekce odvedla osobu podezřelou z trestného činu.	☐	☐
-

max. 3 body

19 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je napsána v souladu s Pravidly českého pravopisu (ANO), či nikoli (NE):

	A	N
19.1 Ačkoliv teploty posledních dní vystoupaly k 15 stupňům Celsia, zima o sobě ještě dala v noci na pátek vědět.	☐	☐
19.2 Před sněžením v oblasti Českomoravské vrchoviny, Krkonoš, Orlických hor a Jeseníků varovali meteorologové.	☐	☐
19.3 Sauna vám pomůže načerpat energii a poznat její blahodárné účinky, výřivka vaše tělo zregeneruje a pomůže nabrat síly.	☐	☐
19.4 Obědnávky na zboží přijaté v pracovních dnech do 12:00 vyřizujeme v naprosté většině týž den, nejpozději následující pracovní den.	☐	☐
-

max. 3 body

20 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je napsána v souladu s Pravidly českého pravopisu (ANO), či nikoli (NE):

	A	N
20.1 Kněžice se v roce 2006 staly pionýry v originálním projektu, na který získaly desítky milionů korun z dotací Evropské Unie.	☐	☐
20.2 Čtyřicet pět hlášených nehod, ovšem bez smrtelného i vážného úrazu, to jsou nejdůležitější údaje dubnové statistiky nymburských policistů.	☐	☐
20.3 Čtyřiatřicetiletý muž z Berounska, kterého v těchto dnech zadrželi policisté a zdělili mu obvinění, dostal za ukradené železo ve sběrných surovinách šest tisíc.	☐	☐
20.4 Dobšičtí mají co nabídnout a čím se chlubit, cenné zkušenosti navíc získali v soutěži Vesnice roku, které se v letech 2009 a 2010 účastnili.	☐	☐

21 Seřadte jednotlivé úryvky (A–F) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Neptun Kadeřábek nesl své jméno velmi těžce, ačkoliv mohl být rád, že Francouz Leverrier neobjevil, dejme tomu, Andromedu, protože Andromeda Kadeřábek – cítíte jistě sami, jak se to k sobě nehodí.

B) 23. září 1896 – tedy přesně padesát let poté, co Francouz Leverrier objevil planetu Neptun, se stal starý Kadeřábek otcem. Tím bylo rozhodnuto o křestním jménu novorozence.

C) To bude bohatý strýček, který nese dárek vnoučatům, uvažoval Neptun. Tak se podíváme, co jim hezkého nese. A šmik, hedvábná šňůrka je přeříznuta a Neptun Kadeřábek v trapu.

D) Udýchán přiběhl domů. Už několik let překonával Neptun zcela bezděčně běžecké rekordy na tratích různé délky. Jednou dokonce běžel jakýsi menší maratón, když byl odcizil husu v Libuši. Neuvědomil si však nikdy, v čem je jeho silná stránka, a tak teprve o dvacet let později Emil Zátopek to byl, kdo nám získal nějaké ty medaile. Neptun položil balíček na stůl, ale nerozbalil ho. Šel si uvařit kávu. Rád se totiž napínal.

E) A právě pro to své jméno se stal Neptun zlodějem. Od mládí se totiž musel stranit lidí, aby unikl posměchu, a v jeho nitru dařilo se četným komplexům. Vyhýbal se lidem i práci. Kradl, protože z něčeho žít musel. A tak jednoho dne bloumal po ulicích a tu spatřil drobného, slušně oděného muže, který nesl na hedvábné šňůrce úhledný balíček.

F) Když byla káva dopita, začal pomalu rozbalovat. Pod prvním hedvábným papírem byl další, o něco silnější, a pak ještě jeden. Když i ten byl odstraněn, Neptun Kadeřábek sprostě a hlasitě zaklel. V balíčku byly samé papíry. Pečlivě srovnané a popsané úhledným písmem. To by nebylo to nejhorší, kdyby tam ovšem nebyl titulní list. Titulní list s nápisem NEPOKRADEŠ! Román zloděje. Sepsal Václav Vladivoj Kincl.

(J. Suchý, Nepokradeš)

- 21.1 _____
 21.2 _____
 21.3 _____
 21.4 _____
 21.5 _____
 21.6 _____

22 Přiřadte k jednotlivým ukázkám (22.1–22.3) odpovídající umělecký směr (A–E):

22.1 Mezi a nad nimi, podle silnic a tratí
bzučíme monotónně, neznajíce touhy ni chtíče,
studené, kovové, neschopny nenáviděti, milovati,
napjaty mezi kandelábry, sloupy a tyče.

22.2 Ty české rybníky jsou stříbro slité,
žíhané temnem stínů pod oblaky,
vložené v luhy do zeleni syté,
jsou jako krajů mírné zraky.

22.3 A zápach hniloby je cítit všude,
své jedy rozkladné Zmar na vše lije,
slunce uhnívá tak divně rudé...
V mých žilách krev se odpařuje žhavá,
a tělo slábnouc konec agonie
a konec všeho, všeho očekává.

- A) realismus
- B) civilismus
- C) dekadence
- D) surrealismus
- E) impresionismus

23 Přiřadte k jednotlivým ukázkám (23.1–23.3) odpovídající literárněteoretickou charakteristiku (A–E):

23.1 Ot narozenie syna božieho
Po tis'úlet po pětidcát pátého
sšel svatý Prokop s tohoto světa,
jenž byl české země osvěta;
Z nepokojného sboru
jide do věčného dvoru.

_____

23.2 Hospodin je můj pastýř, nebudu mít nedostatek.
Dopřává mi odpočívát na travnatých nivách,
vodí mě na klidná místa u vod,
naživu mě udržuje,
stezkou spravedlnosti mě vede
pro své jméno.
I když půjdu roklí šeré smrti,
nebudu se bát ničeho zlého,
vždyť se mnou jsi ty.

_____

23.3 Okříče se naň hněvivě
a řka: „Žáku, mluvíš křivě,
bychom byli hladoviti
u dvora a kyjem biti!
Ach, přehubená partéko!
Co je tobě řeči této
o nás mluviti potřeba,
sám nejsa nikdy syt chleba?
Co dobrého do vás, žáci?“

_____

- A) Typický žánr středověké literatury, v němž dvě strany, reálné či alegorické, vedou disputace (rozmluvy) a přou se o přednostech a nedostatcích svého stavu.
- B) Lyrická báseň oslavující boha, původně součást starořeckých tragédií. Později vyjadřovala obdiv k nadosobním hodnotám – k národu, vlasti, lidstvu. Vyznačuje se patosem a exaltovaností.
- C) Útvar vzniklý ve 2. st. n. l. v době pronásledování křesťanů. Ve středověku se vyvinul ve veršovanou i prozaickou epiku, která vypráví o životě, skutcích, zázracích a mučednické smrti církevních světců.
- D) Staré modlitby a zpěvy známé ze Starého zákona. Tyto hymnické skladby jsou psány poetickým stylem, avšak nevyznačují se metrickou ani rýmovou formou. Vzdávají hold a díky Bohu, obracejí se k němu o pomoc. Někdy mohou žalovat na útisk, utěšovat či poučovat.
- E) Báseň prosebného charakteru. Z křesťanských modliteb převzala citovou vroucnost, víru a pokoru. Objevuje se také v moderní poezii – v jejím podání Bůh, Kristus, Marie a jiní svatí jsou zesvětštěni, zůstává však vroucnost, naléhavost, citový důraz násobený opakováním i přímé oslovení.

24 Přiřadte k jednotlivým úryvkům (24.1–24.4) literárněvědný termín (A–F), který vysvětlují:

- 24.1 Útvar didaktické a reflexivní poezie: krátká, často satirická báseň, vyjadřující úsečnou formou výraznou a adresnou myšlenku, obvykle složená ze dvou částí – expozice a pointy. Původně v antice skutečný nápis obsahu čistě věcného, umístěný na hrobě, pomníku nebo daru. _____
- 24.2 Starší označení pro teoretickou práci, objasňující některý důležitý problém z oboru věd nebo umění; ve středověku původně učené pojednání o náboženských otázkách, později se termínu užívalo i pro práce filozofické (např. Spinozovy ze 17. stol.) nebo estetické (Lessing, Černyševskij). _____
- 24.3 Obrazné označení pro bojovnou, plamennou řeč. Základy položil Démostenés (384–322 př. n. l.), athénský řečník a politik. I v psané podobě, jako knižní polemika, patří svou povahou i podobou spíš do sféry rétoriky než k literárním žánrům, protože v jejím stylu i způsobu zpracování rétorické prvky převažují. _____
- 24.4 V původním smyslu „utajované“ knihy Starého a Nového zákona, které nebyly církví uznány za pravé, a nestaly se proto součástí biblických textů; jako oblíbená lidová četba však byly přeloženy z řečtiny a latiny do ostatních jazyků křesťanských kultur, staly se i zde pramenem k literárním uměleckým dílům psaným veršem i prózou, ať už ve formě prostého překladu nebo přebásněné v zázračné legendy, a pronikly i do folklórní poezie. _____

- A) óda
- B) epitaf
- C) filipika
- D) traktát
- E) apokryf
- F) epigram

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–26

Co je to muž? Chcete, abych vám to řekla, chcete, abych se pokusila?
Hlas, postava, výška, brada, vousy, Adamovo jablko, testosteron, ochlupení, pleš, svaly.

Síla, odvaha, smysl pro orientaci, reflexy, schopnost syntézy, dané slovo, dvornost, činorodost, energie, autorita.

Násilí, agresivita, hrubost, zbabělost, slabost.

Alkohol, nikotin, hry, sport, kamarádi, lov, pornografické časopisy, kutilství, auta, ženy.

(C. Laurensová, *V náruči mužů*, upraveno)

2 body

25 Na kterém z následujících prostředků je založen obraz postavy muže ve výchozím textu?

- A) alegorie
- B) parabola
- C) metonymie
- D) autostylizace

2 body

26 Jakou funkci má ve výchozím textu souvětí *Chcete, abych vám to řekla, chcete, abych se pokusila?*

- A) zeptat se na názor čtenářů
- B) navázat kontakt se čtenářem
- C) rozehrát dialog mezi postavami
- D) přimět čtenáře k přemýšlení o sobě samém

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 27–29

Léta mezi bitvou u Lipan a dobou poděbradskou patří mezi bílá místa našich dějin. Kniha historika Martina Šandery přispívá tak nějak k rehabilitaci této zajímavé a pohnuté doby. Hynek Ptáček z Pirkštejna, český katolický šlechtic, neúnavný organizátor české politiky tohoto období, je v knize představen jako opomíjený vítěz husitské revoluce, muž, který převedl české země z chaosu a rozkladu veřejné moci po letech husitských bouří k nové konsolidaci. Ta zůstává spojena se jménem Ptáčkova pokračovatele, „husitského krále“ Jiřího z Poděbrad.

(Knihy 19/2011)

2 body

27 Která z následujících možností nejlépe vystihuje význam slovního spojení *bílá místa* ve výchozím textu?

- A) relativně málo prozkoumané období
- B) téma tabuizované v posledních letech
- C) poměrně často zpracovávaný úsek dějin
- D) knihy na okraji zájmu historiků i veřejnosti

2 body

28 Závěrečná věta výchozího textu odkazuje k dílu jednoho z následujících spisovatelů. Kterého?

- A) Aloise Jiráska
- B) Jaroslava Durycha
- C) Vladislava Vančury
- D) Václava Kaplického

2 body

29 Vypište z výchozího textu slovní spojení, které je stylově odlišné od charakteru výchozího textu:

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 30–31

Kapacita počítačové paměti určené pro datum a čas se naplní přesně v úterý 19. ledna 2038 ve tři hodiny, čtrnáct minut a sedm vteřin londýnského času. Poté se paměť vynuluje a počítače se vrátí do roku 1901. Hrozí tak stejný kolaps počítačové techniky, jakému se lidstvo pracně vyhnulo před rokem 2000. Už tehdy, kdy lidé ještě nebyli natolik závislí na počítačích, byla částka na zvládnutí situace astronomická – 321 miliard dolarů (přes 5 bilionů korun).

(Lidové noviny 30. 4. 2011)

2 body

30 Která z následujících možností je v souladu s informacemi obsaženými ve výchozím textu?

- A) Celosvětový výpadek počítačové sítě v roce 2038 začne v Londýně.
- B) K naplnění celkové kapacity paměti počítače dojde ve 30. letech 20. století.
- C) V souvislosti s příchodem roku 2000 se lidstvo větším problémům s počítači vyhnulo, stálo to ale hodně peněz.
- D) Na odstranění škod způsobených přechodem počítačů na rok 2000 vynaložila světová ekonomika více než 5 bilionů korun.

2 body

31 Napište slovo, které je ve výchozím textu napsáno s pravopisnou chybou:

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 32–33

Budeme míti lůžka vůní stlaná,
divany, hroby pro pár našich těl,
a na policích kvítí nevidaná,
zpod hezčích nebes, jež náš zrak kdy zřel.

Pár našich srdcí, zbytkem žárů plana,
se promění v pár svící širých čel,
jež odrazí nám světla spárovaná
ve hládi duchů, dvojčat zrcadel.

V mystický večer s růžomodrou bání
si vyměníme jedno zablýskání
jak protáhlý vzlyk, znící loučením.

A pak se zjev! v dveřích Anděl jarý
a vzkřísí znova jemným prstem svým
zamžená zrcadla a mrtvé žáry.

(Ch. Baudelaire, Květy zla)

2 body

32 Který z následujících druhů rýmu se uplatňuje v prvních dvou slokách výchozí básně?

- A) střídavý
- B) sdružený
- C) obkročný
- D) přerývaný

2 body

33 Napište básnickou formu, která je uplatněna ve výchozím textu:

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 34

Darmo jsi [...] plašil smrt jako kohout, třebaže jsi to dělal dávno ve svém mládí [...].
Ty, který ses věru nikdy nemusel schovávat za sěpii svého inkoustu!

(K. Konrád)

2 body

- 34 Napište jméno a příjmení básníka, k jehož osobnosti odkazuje výchozí text:

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 35–36

„Skolubo,“ řekl mnich, „jen baba takhle heká
a jenom žid si ruce založí a čeká,
až někdo do krčmy přijde si posedět.
Moskaly s Francouzem zahnat by každý sved.
Francouz už třikrát Švábům stříhl na kaftany,
Prušáky rozdupal, vyhodil Angličany
daleko za moře – Moskaly taky smete.
Jenomže, víte vy, jak potom dopadnete?
Litevští zemané přiskočí ke koním
a zvednou meč, až bít se nebude už s kým.
A Napoleon, sám poraziv všechny šťastně,
řekne vám: 'Bez vás se obejdu. Kdo jste vlastně?!'
Nestačí hosta čekat, nestačí ho zvat,
je třeba čeled' vzít a stoly přichystat
a před hostinou z domu vymést všechno smetí.
Vymést dům, říkám vám, dům dobře vymést, děti!“

(A. Mickiewicz, *Pan Tadeáš*)

2 body

- 35 Rozhodněte, kdo pronáší úsek výchozího textu '*Bez vás se obejdu. Kdo jste vlastně?!*':

- A) mnich
- B) vypravěč
- C) Napoleon
- D) Mickiewicz

2 body

- 36 Napište jednoslovný název státu, k němuž ve výchozím textu odkazuje pojmenování *Moskalové*:

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 37–39

Pamatuju se, co jednou udělal. Jako kluci sme spolu něakej čas vyrůstali. Ve škole mi to šlo líp. Táhle u silnice ztratil softbalovej míč, zakutálel se mu někam do pole... daleko, někam do trní a do smetí, no a von povídá tomu klukovi, tomu Finneyovic klukovi, povídá mu, aby mu ho dones. Malej Finney byl vo něco mladší než von. A von mu teda povídá, říká: Mazej pro ten softbalovej míč. Finneyovic klukovi se nechtělo. Lester přišel až k němu a povídá: Koukej mazat pro ten míč. Finney na to, že nepude, a Lester mu teda povídá ještě jednou, řek: Jestli pro ten míč nepudeš a nedoneseš mně ho, dám ti do držky. Malej Finney se bál, ale postavil se mu a řek, že von tam ten míč nehodil. Stáli jsme tehdy tam co vy. Ballard to moh nechat bejt. Viděl, že ten kluk neudělá, co von po něm chce. Chvilku tam jenom tak stál a pak mu dal pěstí do ksichtu. Klukovi se z nosu spustila červená a kecl si na silnici. Seděl tak jenom chvilku a pak se zved. Někdo mu podal kapesník a von si ho držel na nose.

Měl ho celej voteklej a tekla mu krev. Malej Finney se na Lestera Ballarda akorát podíval a vodešel po cestě pryč. Bylo mně, bylo mně... nevím, jak to říct. Měl jsem z toho fakt dost blbej pocit. Vod toho dne jsem neměl Lestera Ballarda rád. Ani předtím jsem ho neměl moc rád. I když teda mně nikdy nic neudělal.

(C. McCarthy, Dítě boží)

2 body

37 Napište počet postav, které se vyskytují ve výchozím textu:

2 body

38 Které z následujících slov nelze ve výchozím textu pokládat za expresivní pojmenování?

- A) smetí
- B) držka
- C) ksicht
- D) červená

2 body

39 Proč vypravěč nemá Ballarda rád?

- A) Protože Ballard nerozumí lidem.
- B) Protože Ballard ubližuje slabším.
- C) Protože se Ballard učil ve škole lépe.
- D) Protože ho Ballard udeřil pěstí do nosu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 40–41

Tento pocit dvou světů, z nichž svět ideální je třeba co nejžárlivěji střežit před zásahy zlého, nespravedlivého reálného světa, byl ostatně vyjádřen již v dvojí tváři a zbojnickví hrdinů Nodierových, a podíváme-li se po poznání tohoto principu nazpět, můžeme ho objevit i ve zmíněných melodramatických scénách s přebujelou fantastičností a sentimentalitou.

(J. O. Fischer, *Dějiny francouzské literatury*)

2 body

40 Který umělecký princip je popisován ve výchozím textu?

- A) realistický
- B) romantický
- C) klasicistický
- D) symbolistický

2 body

41 Kterým z následujících způsobů bylo odvozeno slovo *nespravedlivého* z výchozího textu?

- A) příponou od základového slova
- B) předponou od základového slova
- C) příponou a koncovkou od základového slova
- D) předponou a koncovkou od základového slova

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 42–43

Snažil-li jsem se ukázat některé základní rysy a osobitost Demlova básnického typu ve srovnání s Otokarem Březinou, básníkem-symbolistou, chtěl jsem tím poukázat nejen na Demlovu tvůrčí svébytnost, ale i na jeho osamělost v soudobém českém literárním životě, v němž i po roce 1900 měly stále ještě značnou váhu symbolistické představy o umění, byť často jen a jen v epigonské podobě. A byla to osamělost o to větší, že nastupující básnická generace, která stála už na pozicích protisymbolistických (F. Šrámek, *****, V. Dyk, K. Toman a další), nechtěla ve svém anarchistickém buřičství vědět nic o těch pravdách, s nimiž bylo spjato Demlovo kněžství. Jejich vzpoura Demla lákala (měl v tom jistý vzor v osobě J. Floriana).

(J. Med, *předmluva k výboru z Demlova díla Sen jeden svítí*)

2 body

42 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) J. Orten
- B) V. Hálek
- C) E. Bondy
- D) F. Gellner

2 body

43 Kterou z následujících možností lze nahradit výraz *epigonské* tak, aby smysl textu zůstal stejný?

- A) osamělé
- B) zneuznané
- C) neuspořádané
- D) napodobitelské

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 44–45

To byla dobrá myšlenka Gosudarova otce, dnes již zesnulého Nikolaje Platonoviče, že zlikvidoval všechny ty supermarkety cizozemské a nahradil je ruskými Lidovými stánky. A v každém tom stánku aby měli ode všeho po dvou druhích zboží a lid si tak vybrat mohl. To je moudré a podstatou svou hluboké. Protože náš lid bohonosný má mít možnost vybrat si z dvojího, a ne třeba z trojího či třeba z třiatřicetitého. Když si lid vybírá z dvojího, usidluje se v něm vnitřní klid, jistotou zítřka je prodchnut, zbytečného hemžení se vyvaruje, a tudíž je uspokojen. A s takovým uspokojeným lidem se pak dají konat velké věci.

Všechno je v tom stánku dobré, toliko jedinou věc není s to pochopit hlava moje: proč je všeho zboží po páru jako tvorů v arše Noemově, a jen sýr je tu jediný, Ruský? Na to logika má nestačí. Jenže to zkrátka není věc pro naši hlavu, nýbrž pro Gosudarovu. Gosudar z Kremlu vidí na lid lépe, jasněji. To my se tady kopošíme jako vešky a cest nejspřávnějších nevidíme. Kdežto Gosudar vše vidí a vše slyší. A ví, kdo co potřebuje.

(V. Sorokin, Den opričníka)

2 body

44 Které z následujících tvrzení je v souladu s informacemi uvedenými ve výchozím textu?

- A) V ruském obchodě je možné koupit jediný druh sýra.
- B) Otec Nikolaje Platonoviče podporoval ruské obchody.
- C) V arše Noemově byl každý druh zboží zastoupen dvěma kusy.
- D) Zahraniční obchody byly zlikvidovány, protože nabízely málo zboží.

2 body

45 Která z následujících charakteristik vystihuje povahu výchozího textu?

- A) ironie
- B) kontrast
- C) nonsens
- D) paralelismus

2 body

46 Který z následujících úryvků obsahuje odkaz ke zdroji uváděných informací?

- A) „Starý pán“ se činně účastnil organizátorsky jako člen Severočeské průmyslové společnosti, a byl dokonce zvolen prezidentem Trutnovské Inářské burzy. Od roku 1873 se mohl dokonce pyšnit vyznamenáním Zlatého kříže s korunou za zásluhy, uděleným samotným císařem Františkem Josefem.
- B) V Dolním Lánově se Böhmovi juniorovi celkem daří. V roce 1891 má podnik už v chodu 5800 vřeten a později dokonce 6000, které obsluhuje, jak praví německá vrchlabská vlastivěda, 130 mužů a 140 žen. Prosperitu podniku neohrozil podstatně ani požár, který roku 1897 zachvátil část výrobní haly a zničil sklady.
- C) V roce 1864 zakládá vlastní továrnu v Dolním Lánově – tam, kde s jistotou mohl očekávat množství levných pracovních sil. Zpočátku roku 1865 pracovalo se v prádelně jen na 1900 vřetenech, ale postupně ve spolupráci se synem Ferdinandem vzrostl provoz roku 1889 na 5000 vřeten, které obsluhovalo 270 pracovníků, mužů i žen.
- D) Ale roku 1889 umírá plně zastoupen svým synem Ferdinandem juniorem. Ten musí překonávat konkurenční potíže, neboť přádelen v okolí vznikla celá řada. Nejbližší z nich, prosečenská, vznikla shodou okolností, založena vrchlabskými Ritschely, právě v témže roce 1864. Na rozdíl od Böhmovy přádelny se tu majitelé, případně nájemci několikrát střídali.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 47

Koupím zařízený byt 1+1 nebo 2+1 v dosahu MHD, Praha 6, vyšší patro, ne panel. Platím hotově.

(CERMAT)

2 body

47 Který z následujících inzerátů nejlépe odpovídá požadavkům uvedeným ve výchozím textu?

- A) Prodám 1+kk, 36 m², OV, P-4, Olešská ul., 7. patro, byt po rekonstrukci, lodžie, panel, bus 5 min, klidná ulice.
- B) Prodej 2+1, 50 m², terasa 4 m², cihlový, novostavba, Pha 6 Bubeneč, dům s ostrahou, garáž pod domem, cena 2.800.000 Kč.
- C) Pronájem částečně zařízeného bytu 2+1, Praha 6 Bubeneč, zděný dům, 4. patro, výhled na Prahu, ihned volný, 10.000 Kč včetně všech poplatků.
- D) Majitel nabízí světlý, zařízený byt 2+kk v rodinné vilce, Praha 6, nejlépe nekuřákům, volný ihned. Cena 10.000 Kč měs. + en. 1.500 Kč. Možnost pronájmu garáže.

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.